

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

תוכן

- א. ובשמיני ספק שביעי ... מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן 1.....
- ב. אומרים זמן בשמיני של חג ואין אומרים זמן בשביעי של פסח 2.....
- ג. לילה ראשונה חובה מכאן ואילך רשות 2.....
- ד. זמן אומרו אפילו בשוק 3.....

דרף מז.

א. ובשמיני ספק שביעי ... מיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן

ליל שמיני עצרת בחוצה לארץ¹, אוכלים בסוכה בלילה וביום, מפני שהוא ספק שביעי, ואין מברכין על ישיבתה, שמכיון שיום שמיני עצרת הוא אי אפשר לברך בסוכה דקשיין אהרדי אם יום סוכה הוא לאו שמ"ע הוא ואם שמ"ע הוא לאו יום סוכה הוא ומשום כך עבדינן לחומרא.

ולפיכך כתבו האחרונים שאין לאכול בערב עד שחשיכה², אכן בדיעבד אם נטל ידיו וברך המוציא לא יברך לישב בסוכה שכבר קיבל שמ"ע בתפלתו ובקידוש.

ומכיון שדינו כספק שביעי הרבה אחרונים מצדדין³ שעריך ג"כ לישן בסוכה, וכן הוא ג"כ דעת הגר"א, ומנהג העולם להקל בשינה⁴.

לאחר שאכלו סעודתן ביום מנהג העולם שנפטרין מן הסוכה ויושבין בבתיהם. וכל זה אם אינו אוכל, אבל אם רוצה לאכול אפילו בין השמשות צריך לאכול בסוכה⁵.

¹ שו"ע ונו"כ תרסח א

² דאם יאכלנה קודם הלילה ולאחר תפלת ערבית ואינו יכול לברך לישב בסוכה מפני שקבל עליו יום טוב של שמ"ע והרי עדיין יום הוא.

³ כתב בית יוסף, אליה רבה בכורי יעקב וכן משמע מהלכה ברורה, חיי אדם ובמעשה רב דחייב לישן בסוכה גם בשמיני עצרת כמו לענין אכילה. ועיין בבכורי יעקב שהביא בשם הרשב"א ראש השנה דף ט"ו שכתב בפירוש, שישנים בשמיני עצרת בסוכה, ואינו בל תוסיף דאמרינן בראש השנה כ"ח דשלא בזמנו אינו עובר אלא אם כן מתכוון להוסיף לשם מצוה, והכא הלא עושה רק מטעם ספק שמא הוא שביעי.

⁴ ויש אחרונים שסוברין שאין כדאי לישן בסוכה בשמ"ע לא ביום ולא בלילה שע"כ עושה אותנו כחול דבשלמא גבי אכילה לא מנכר שכן דרך ב"א לפעמים לישב בצל סוכה אפילו שלא לשם מצוה משא"כ בשינה ולדעתם אין אוכלים פירות ופת פחות מכביצה בסוכה וכל דבר שא"צ לברך עליו ברכת לישב בסוכה בשאר ימי סוכה אין אוכלין בסוכה בשמ"ע.

⁵ מ"ב שם ה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת סוכה

ויש שנהגו גם בליל שמיני עצרת לאכול בבית, ורק קידוש עושין בסוכה, ואוכלין מיני תרגימא ומיד נכנסים לבית לסעודת יום טוב⁶, אך אין להקל בזה.

בן ארץ ישראל הנמצא בחו"ל⁷, ומתארח אצל בן חו"ל שאוכל בסוכה, ישב שם ויאכל עמו. ויאמר בינו לבין עצמו שעושה זאת לא לשם מצוה, וכן יטעום קצת חוץ לסוכה בעינעא, ולא ישן בסוכה ע"י שיאמר איזה אמתלא.

בן חו"ל שחייב לשמור יום טוב שני של גלויות הנמצא בארץ ישראל, יש אומרים שיש לו לישוב בסוכה באכילת⁸, אך בשונה יכול להקל⁹, ויש אומרים שלא יישב בסוכה כלל¹⁰. אא"כ הוא מצטער לשבת לבדו בסוכה בלא מארחיו היושבים בבית או שהוא מצטער להטריח את בעה"ב לערוך שלחן מיוחד בשבילו בסוכה ולשמש לפניו בנפרד.

ב. אומרים זמן בשמיני של חג ואין אומרים זמן בשביעי של

פסח

בליל שמיני עצרת בין בארץ ובין בחוץ לארץ מקדשים על היין ואומרים זמן כלומר ברכת "שהחיינו", מכיון שהוא כרגל בפני עצמו כמו שיבואר להלן¹¹.

אך בשביעי של פסח – ליל יום טוב האחרון של פסח על אף שיום טוב הוא ומקדשין על היין אין אומרים זמן¹² כלומר "שהחיינו", שאינו רגל בפני עצמו כמו שמיני עצרת של החג.

ג. לילה ראשונה חובה מכאן ואילך רשות

⁶ ועיין בערוך השלחן שם סעי' ה' לישב המנהג עפ"י מש"כ הקרבן נתנאל (סו"פ ד' סי' ה' סק"ז) על דברי הרא"ש שם שאין איסור כל תוסוף בשיבה בסוכה בשמיני עצרת משום שפעמים סוכתו עריבה עליו ויושב בה אפילו ביום טוב אחרון, וכותב "אמנם אם באותו יום עת צינה או רוחות או שום שינוי אויר אין מן הראוי לאכול בסוכה ביום שמיני ספק שביעי", ולכן הקילו בזה במדינות הצפוניות (אירופה ואמריקה וכו') שבמים אלו ברוב הפעמים כבר נתקרה האויר, ואין ישיבת הסוכה עריבה.

⁷ בשעת שם סק"ב מברכ"י

⁸ שו"ת בצל החכמה ח"ה סי' קמ"ו, סי' יום טוב שני כהלכתו פ"ב הערה כ"ב בשם הגרי"ש אלישיב והגר"ש ואזנר, זצ"ל

⁹ דהא בלא"ה יש מקילים בכך בחו"ל

¹⁰ שמירת שבת כהלכתה פרק ב אות לב בשם הגר"ש אויערבך זצ"ל וביתר ביאור בספרו מנחת שלמה ריש סי' י"ט. וכן בלוח א"י להגרי"מ"ט דהוי כמילי דפרהסיא, שו"ת מנח"י ח"ט סי' נ"ד מטעם הנ"ל ובצירוף שיטת החכם צבי ובצירוף רבים הנוהגים גם בחו"ל לא לישוב בסוכה.

¹¹ שו"ע ונו"כ תרסח שם

¹² שו"ע ונו"כ תצ"ז

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת סוכה

כבר נתבאר במסכת פסחים דף קכ. שמצות עשה¹³ מן התורה לאכול מצה בליל חמשה עשר שנאמר (שמות יב פסוק יח) **בְּעֶרְבַת תֹּאכְלוּ מִצֹּת**, בכל מקום ובכל זמן, ולא תלה אכילה זו בקרבן הפסח אלא זו מצוה בפני עצמה ולהלן יבואר אם מצוה כל הלילה או רק עד הצות, אבל בשאר הרגל אכילת מצה רשות, רצה אוכל מצה רצה אוכל מאכלים אחרים, וי"א שמצוה היא באכילת שאר הימים אך אינה חובה¹⁴. אבל בליל חמשה עשר בלבד חובה ומשאכל כזית יצא ידי חובתו מן התורה.

יש אומרים¹⁵ שבכל מצה שאוכל בליל ט"ו מקיים מצות עשה של "בערב תאכלו מצות". ומשום כך ראוי להסב בכל מצה שאוכל גם אם יצא ידי המצוה¹⁶.

דף מז:

ד. זמן אומרו אפילו בשוק

ברכת שהחיינו הנאמרת על שמחת והתחדשות המועדים והימים טובים, אינה חייבת להיות דוקא על הכוס, ונאמרת על ידי היחיד בכל מקום בו הוא נמצא. ולפיכך ליל יום הכיפורים לאחר כל נדרי וכו' אומרים הש"ץ והציבור שהחיינו, על אף שהוא בלא כוס¹⁷.

וכן בשאר מועדים וימים טובים מי שלא אמר שהחיינו בקידוש ליל החג, יוכל לברך כל שבעה ואפילו בלא כוס, דזמן יכול לומר אותו אפילו בשוק¹⁸.

¹³ רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ו הלכה א, פרק ז הלכה יבש שו"ע ונו"כ תעה ז

¹⁴ ברוקח סי' רצ"א "האוכל מצה כהלכתה שבעה ימים כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית דכתיב מצות יאכל את שבעת הימים, ימים אין כתיב כאן אלא הימים, שבעה ימי בראשית", וכ"כ במ"ב שם מה בשם הגר"א, אמנם אין לברך "על אכילת מצה" אלא בליל ראשון, והמברך ברכתו לבטלה. ועיין בשו"ת אבני נזר סי' שע"ז ונליוני הש"ס פסחים לה. שאכילה בשאר הימים מצוה הוא כאכילה בסוכה שבעת ימים.

¹⁵ עמק שאלה להנצי"ב סי' נ"ג וכ"ה בספרו אמרי שפר בפתיחה, וכלשון הרמב"ם ריש פ"ו מהל' חו"מ "מ"ע מן התורה לאכול מצה בליל ט"ו וכו' ומשאכל כזית יצא י"ח" משמע מפורש שהמצוה עשה היא על כל אכילת המצה דליל ט"ו, ורק להכרח קיום המצוה מצוותו די לו בכזית, ועיין מקראי קודש פסח ח"ב סי' מ"ח.

¹⁶ בב"ח (סי' תע"ב ד"ה השמש בשם המהר"ל מפראג) "כל אדם יסב לכתחילה כל פעם שאוכל מצה דכל האכילה של המצה אפילו אוכל הרבה הכל היא מצוה אחת ויותר טוב שיהיה כל אכילתו במצוה של הסיבה".

¹⁷ שו"ע ונו"כ תריט א וכיון דמברך שהחיינו אפילו אם הוא עדיין מבע"י קבל ליה עליה קדושת יוה"כ ואסור למישתי. מ"ב שם ד

¹⁸ מ"ב תרמג ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>